

L'herència

de Zaplana

Durant els set anys que Eduardo Zaplana ha ocupat la presidència de la Generalitat Valenciana, el deute de l'administració s'ha duplicat. Com a contrapartida, quedaran els projectes faraònics de Terra Mítica i la Ciutat de les Arts i les Ciències, i un sector públic més magre, després de diverses privatitzacions. En aquest període, el PP ha fagocitat Unió Valenciana i alguna de les seves estratègies: l'enfrontament amb les institucions educatives.

El ja expresident de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana Hernández-Soro, va prometre no ocupar el palau del carrer Cavallers més de vuit anys, i ho ha complert. La promesa era, de cara a la galeria, una escenificació de correcció política i, pel que fa al propi partit, una mesura de pressió per trobar una sortida a la seva ambició benidormera, que la presidència de la Generalitat no aconsegueix apaivagar.

Zaplana, nascut a Cartagena (Múrcia) el 1956, va arribar a Benidorm a mitjan anys vuitanta, una època en què la ciutat somiava d'acostar-se, tant com pogués, al cel, l'any 1988 es començaven les obres de l'Hotel Bali III amb la intenció de construir l'edifici més alt de l'estat, una fita que s'ha culminat fa, encara no, dos mesos.

Eduardo quallava bé amb aquell esperit babilònic. Des de l'Acadèmia de l'Aire de San Javier, també havia intentat conquerir el cel, però la cosa va anar malament i va decidir tocar de peus a terra sense renunciar a l'ambició. Es va acostar al poder, llavors en mans de la UCD, i va ingressar a les files juvenils del partit de Suárez, on va trobar els futurs companys del PP: Javier Arenas, Ángel Acebes o Miguel Ángel Cortés. La sotragada dels "centristes democràtics" el va decidir a acabar els estudis de Dret, que havia aparcat per l'Acadèmia de l'Aire, i va fer cap a Benidorm. S'hi va casar amb Rosa Barceló, filla d'un hotelier del poble, i va ingressar a Alianza Popular amb l'objectiu de controlar l'ajuntament, que, tot i ser petit, gaudia, gràcies al turisme i la construcció, del quart pressupost municipal del País Valencià. Zaplana va captivar els populars alacantins, que el van fer president provincial, però no va convèncer la majoria

dels electors benidormers, que, per un regidor de diferència, el 1991, van donar l'alcaldia al PSOE. Potser la culpa, la van tenir unes cintes que va fer enregistrar el jutge Luis Manglano quan investigava una xarxa de suposats narcotraficants, entre els quals apareixia com a sospitós Rafael Palop, germà del regidor popular de València, Salvador Palop. Casualment es va enregistrar una conversa telefònica entre Salvador Palop i Eduardo Zaplana, en la qual l'alcalde de Benidorm demanava a Palop una "comisioncita" i li confessava els seus anhels més íntims: "M'he de fer ric perquè estic arruïnat, Voro". Tot i això, la carrera política de Zaplana havia començat i la ràpida superació d'aquest escàndol no era més que la prova que el vent bufava al seu favor.

Mesos després de les eleccions municipals, Zaplana va convèncer Maruja Sánchez, una regidora del PSOE que havia abandonat el partit per passar al grup Mixt, que li donés suport. Va presentar una moció de censura i es va fer amb l'Ajuntament benidormer.

El tracte amb Maruja la Trànsfuga, com l'anomenaven a Benidorm, donà a Zaplana l'experiència "pactista" suficient per negociar, el 1995, la presidència de la Generalitat amb els secessionistes d'Unió Valenciana (UV): el poder i els càrrecs es repartirien entre PP i Unió Valenciana amb una perícia digna del millor trinxant de pollastres a l'ast de Benidorm. L'alcaldia de la capital de la Marina Baixa era tota la seva experiència en la gestió pública, però l'aspiració era ingent.

Ràpidament, Zaplana es va promociónar dins del partit i, en una reunió -que tingué lloc el 1993 al xalet d'Orpesa on estiuiejaven Zaplana, l'alcalde de València, Rita Barberà, el president

Inauguració de Terra Mítica. El ja expresident valencià ha escampat magnes complexos lúdics arreu del País Valencià. Els recursos, econòmics o mediambientals, no li han importat.

Els mitjans de comunicació en català han estat castigats. Les publicacions secessionistes, però, han rebut ajudes

de la Diputació de València, Carlos Fabra, i el mateix Aznar—, van decidir la defenestració política de Pedro Agramunt, aleshores president del PP del País Valencià i candidat a les autonòmiques, i la substitució per Eduardo Zaplana.

Els escàndols de corrupció que el PSOE protagonitzava a Madrid i l'acti-

tud relaxada dels socialistes valencians, que no van saber distanciar-se ni contrarestar la imatge negativa del Govern espanyol, va fer del PP el partit més votat, en les eleccions del 1995.

Zaplana president. El “pacte del pollastre”, que és com els mitjans van batejar l'acord PP-UV, va portar Zaplana a

la presidència de la Generalitat i al líder d'UV, Vicent González Lizondo, a la presidència de les Corts. Tot i que els secessionistes no va aconseguir la Conselleria d'Ensenyament i Cultura, els successius titulars d'aquestes carteres, sempre del PP, s'han preocupat de fer ben visibles decisions polítiques per empaïtar els típics termes culturals que tan neguit desperten en els anticatalanistes. Els termes “llengua catalana” i “País Valencià” han estat censurats en els llibres de text i perseguits en els estatuts de les universitats; mentrestant, el nombre de línies en valencià a l'escola creixia per voluntat pròpia dels ciutadans. Els esdeveniments culturals i polítics de tipus catalanista —com els Premis Octubre que organitza l'Editorial 3i4 o les celebracions del 25 d'abril— també han patit l'assetjament de l'administració, que els ha vetat el lloc habitual de celebració —la Fira de València i la plaça de Bous, respectivament—. La Generalitat també va derogar el decret d'homologació dels títols lingüístics del País Valencià i Catalunya, va treure a l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana les competències que tenia per homologar els llibres de text i va prohibir que aquests llibres incloguessin autors catalans i mallorquins en l'assignatura de valencià. Mentrestant, se subvencionaven associacions defensores del secessionisme, com Lo Rat Penat o la Real Academia de Cultura Valenciana.

El conflicte amb les universitats es va agreujar amb la creació per llei d'una nova universitat a Elx, la Miguel Hernández, a la qual la Generalitat va adscriure centres emblemàtics de la Universitat d'Alacant tot i l'oposició d'aquesta institució.

Els mitjans de comunicació en català també van tenir el seu càstig. La Generalitat va treure les ajudes a aquests mitjans, en fer-les extensives a les publicacions en castellà i valencià secessionista i, fins i tot, es va negar a fer efectius ajuts a *EL TEMPS* i *Notícies de Morella*, tot i que ja s'haguessin aprovat en l'anterior legislatura. Per justificar-se, la Generalitat va al·legar davant els tribunals que les ajudes a aquests mitjans eren “lesives” per a l'interès públic.

Amb aquestes mesures els populars

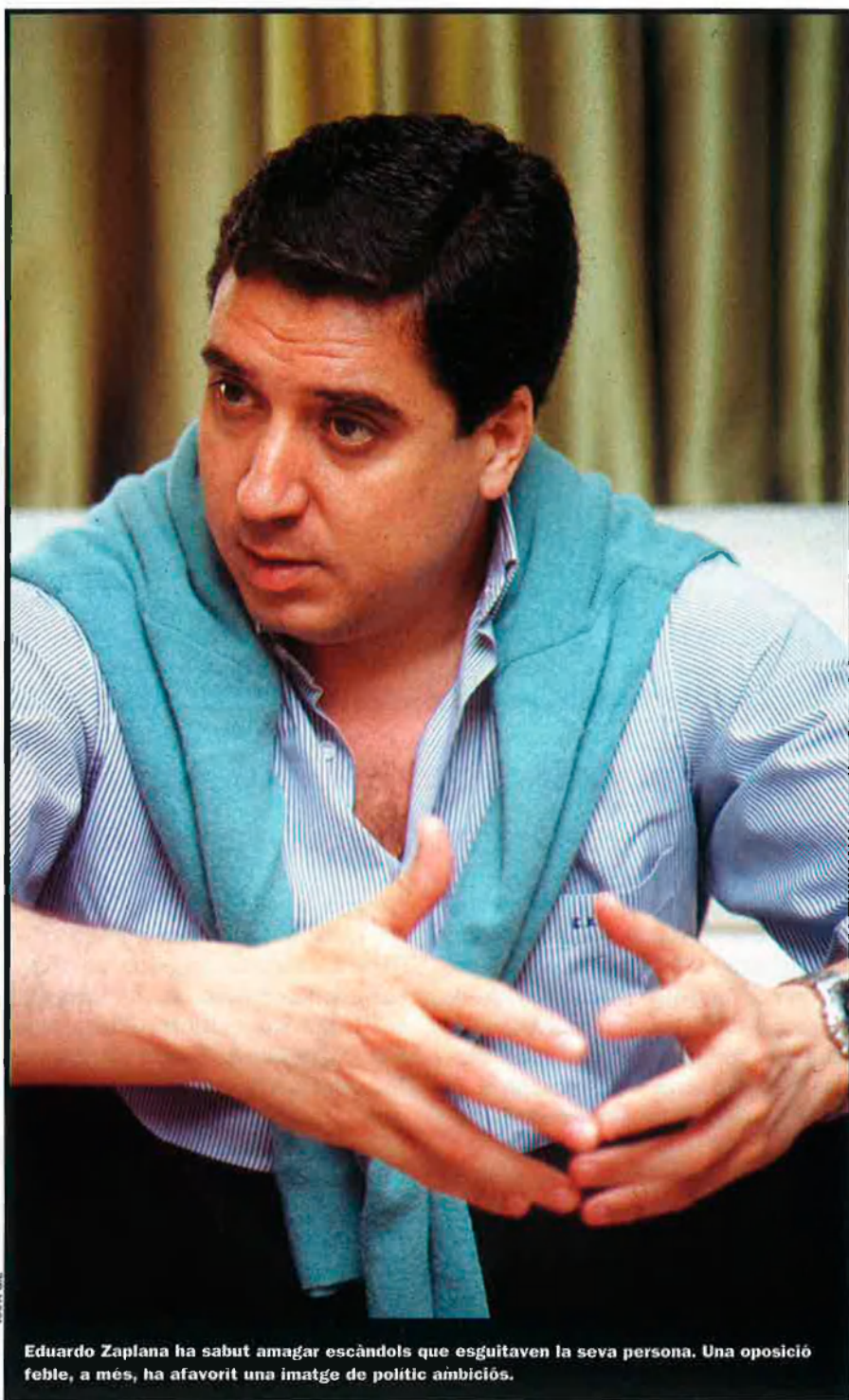
van aconseguir fer-se amb bona part dels votants d'Unió Valenciana i, en les eleccions a Corts Valencianes del 1999, Zaplana va aconseguir la majoria absoluta. Abans de les eleccions, Zaplana repetí una coneguda estratègia i va convèncer membres destacats d'Unió Valenciana, alguns dels quals havien estat consellers, per passar a les files del PP. Fet i fet, la jugada li surt bé i els populars fan desaparèixer UV del Parlament valencià. Tot i això, el Govern Zaplana ha continuat intentant tallar de soca-rel qualsevol manifestació nacionalista. La creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que havia de portar la "pau lingüística", es va fer amb tantes cessions a tots els sectors que les seves resolucions continuen supeditades a interessos polítics i no fan més que refermar que la llengua encara és una arma política.

Un país temàtic. A vista d'ocell és com millor es pot apreciar la transformació que ha viscut el País Valencià en aquests set anys de presidència Zaplana. Dues o tres obres faraòniques, algunes carreteres i el creixement de la urbanització desmesurada del litoral són una herència ben visible.

La Ciutat de les Arts i les Ciències era una herència del govern socialista que el PP va menysprear d'entrada. José Luis Olivas, que ara substituirà Zaplana, va dir que dubtava de la rendibilitat social i econòmica de la Ciutat de les Ciències i va empènyer els diaris *Las Provincias* i *Abc* a desprestigiar els aspectes tècnics i culturals d'aquest projecte.

Tot i això, el Govern Zaplana va fer seva la Ciutat de les Ciències substituint la torre de telecomunicacions prevista per l'arquitecte Santiago Calatrava per un Palau de les Arts i l'Oceanogràfic: un projecte, en definitiva, igual de faraònic, tant en la concepció artística com en el pressupost, però més "popular". Com els continguts del Museu de la Ciència i l'Hemisfèric, que disten molt de ser els propis d'uns centres divulgadors i promotors de la recerca científica.

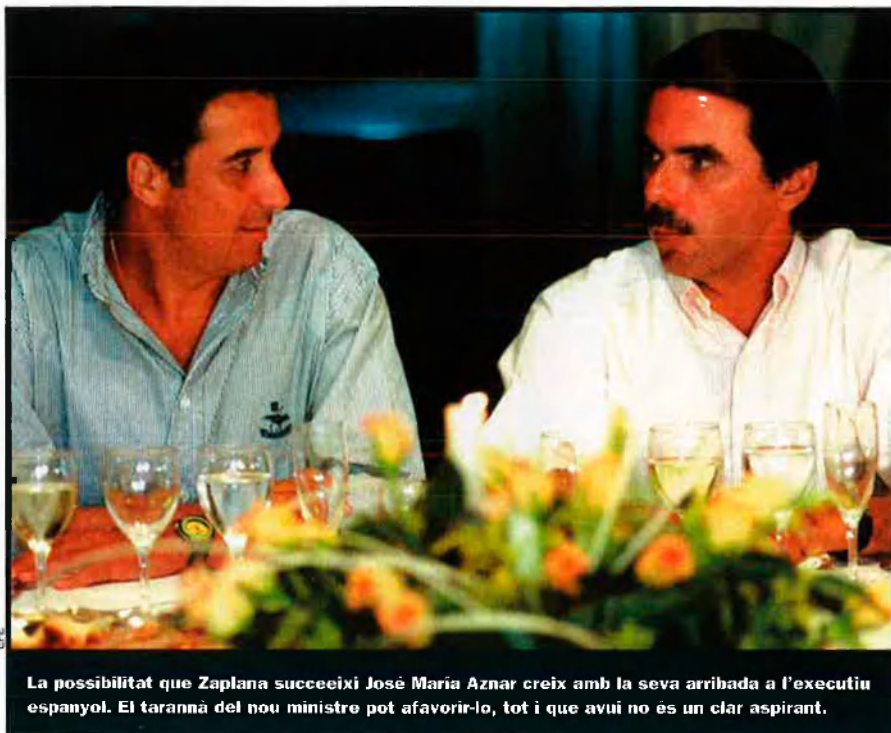
Fora de València, el Govern Zaplana no ha estat tan prolífic pel que fa a projectes arquitectonoculturals. A Castelló ha bastit un esquitit projecte anome-

Eduardo Zaplana ha sabut amagar escàndols que esguitaven la seva persona. Una oposició feble, a més, ha afavorit una imatge de polític ambiciós.

nat Castelló Cultural, consistent en la reobertura d'un teatre i la inauguració de l'Espai d'Art Contemporani de Castelló. Alacant, per la seva banda, tindrà la Ciutat de la Llum, que ha de ser una gran infraestructura per al sector del cinema, però encara està a les beceroles: tot just s'han expropiat els terrenys on s'instal·larà. El que sí s'ha aconseguit inaugurar

és Terra Mítica, el parc temàtic situat en la ciutat on Zaplana es va formar com a polític, Benidorm. Des del principi, la polèmica ha envoltat aquesta mostra d'agraïment del president. La UE, arran d'una denúncia de l'Associació Europea de Parcs d'Atraccions, va investigar si les ajudes públiques concedides al parc vulneraven la lliure competència, i els

La possibilitat que Zaplana succeeixi José María Aznar creix amb la seva arribada a l'executiu espanyol. El tarannà del nou ministre pot afavorir-lo, tot i que avui no és un clar aspirant.

Farnós, amb incapacitació permanent absoluta, va ser nomenat conseller

ecologistes del grup El Xoriguer van denunciar que el parc es construïa en una zona on l'any 1992 s'havien produït tres sospitosos incendis i van advertir de l'impacte ambiental que provocaria el parc. Els problemes d'abastament d'aigua, però, no seran cap problema si algun dia arriba el transvasament de l'Ebre.

Les conseqüències més directes d'aquests projectes colossals han estat bàsicament el creixement del deute, que el 1995 —quan Zaplana agafà les regnes de la Generalitat— era de gairebé 2.656 milions d'euros, i que el 2001 ha estat de 6.526 milions d'euros, més d'un bilió de pessetes. Seria lògic pensar que la política privatitzadora dels populars hagués ajudat a eixugar el deute, però el fet és que les xifres s'han multiplicat per 2,4. La privatització dels populars valencians s'ha centrat bàsicament en el sector de la sanitat, en què el Pla de Xoc contra les llistes d'espera no ha fet més que engreixar el tresor de les clíniques privades mentre la sanitat pública perd prestigi. L'estratègia és un peix que es

mossega la cua i comporta l'enfortiment del sector privat a costa dels diners públics. La fórmula de gestió privada en els hospitals públics, la va "inaugurar" en l'Hospital de la Ribera (Alzira) el primer conseller de Sanitat de Zaplana, Joaquín Farnós, que ha estat l'únic cas conegut de guariment automàtic mitjançant l'obtenció d'un càrrec públic: Farnós gaudia d'una baixa laboral per incapacitació permanent absoluta quan va ser nomenat titular de Sanitat.

La contenció en la despesa de l'administració pública va ser evident durant els primers quatre anys del seu mandat, però es va fer fonedissa amb la majoria absoluta del 1999. Després d'aquesta victòria, el nombre d'alts càrrecs de la Generalitat es va disparar i les empreses públiques creades per impulsar els grans projectes d'aquesta època són lluny d'una política privatitzadora. Els homes de Zaplana tampoc no han estat coherents amb la liberalització dels mercats a l'hora de regular les caixes d'estalvi. Amb la llei de caixes, aprovada pel Govern Zaplana el 1997, augmenta el control de les

administracions —i sobretot de la Generalitat— sobre aquestes entitats d'estalvi.

Una altra empresa sempre amenaçada i mai privatitzada és Canal 9. La ràdio i televisió valencianes han patit un control estricte —excepte en els pressupostos— del govern popular. Els treballadors de la redacció de Canal 9 ho explicaven fa poc en un comunicat que es titulava *Per uns mitjans públics al servei dels ciutadans i de la democràcia*, i que començava amb una petició molt modesta: "Volem dur a terme la nostra tasca diària amb plena llibertat i regint-nos únicament per criteris professionals i de servei a la col·lectivitat." Era signat pel Comitè d'Empresa de RTVV (Ràdio Televisió Valenciana) i els comitès de redacció de la televisió i la ràdio.

Aquest control sobre l'ens públic ha endarrerit qualsevol intenció sobre la privatització. Els continguts informatius i lúdics de la RTVV han afavorit (a la força) el missatge d'Eduardo Zaplana i el seu govern. La privatització, doncs, no és necessària fins que perilli la Generalitat i, en conseqüència, el control del mitjà. Mentrestant, la cadena pública de televisió ha reduït la presència de la llengua pròpia en les emissions i ha finançat i programat espais de "telefem" per vendre a tot l'estat: *Tómbola* ha estat, probablement, la mostra més barroera d'aquesta tendència i, fins i tot, altres televisions autonòmiques controlades pel PP —com Telemadrid— van optar per treure-la de la graella.

Un salt amb paracaigudes. L'ambició de l'expresident, però, ja s'ha fet realitat. Pocs mesos després que s'hagi materialitzat el somni dels benidormers de tenir l'hotel més alt d'Europa —com que no ho era però volien que ho fos, li han afegit un pal de 25 metres—, Zaplana ha volat a Madrid, que està més a prop del cel. Per si la nova aventura dura menys del que està previst, ja s'ha teixit un paracaigudes: només cinc dies abans de deixar de ser president, les Corts Valencianes van aprovar una llei per garantir un sou de 70.000 euros anuals, durant quinze anys, per als expresidents de la Generalitat Valenciana.

Alex Milian